

громадського партнерства», спрямовану на демократизацію відносин учасників освітнього процесу, створення силами всієї громади сприятливих умов для формування особистостей учнів, здатних свідомо діяти, приймати власні відповідальні рішення, швидко адаптуватися до змін на основі розвитку активності, самостійності, творчих можливостей.

Ключові слова: громада, громадська активність, громадське партнерство, паритетна взаємодія.

Татьяна КАРЛО

Создаем Школу общественного партнерства

В статье презентуется творческая модель современного учебного заведения «Школа общественного партнерства», направленная на демократизацию отношений участников образовательного процесса, создание силами всего общества благоприятных условий для формирования личности учащихся, способных сознательно

действовать, принимать ответственные решения, быстро адаптироваться к изменениям благодаря развитию их активности, самостоятельности, творческих возможностей.

Ключевые слова: общество, общественная активность, общественное партнерство, паритетное взаимодействие.

Tetyana KARLO

Creating a School of public partnership

The article presents a creative model of a modern education institution «School of public partnership» aimed at the democratization of relations of the participants of the educational process, creating by the entire community favourable conditions for the formation of students' personality capable of acting consciously to make their own responsible decisions and adapt quickly to changes through the development of their activity, independence and creativity.

Keywords: community, social activity, public partnership, parity interaction.

Сприяємо громадянському самоствердженню учнів

Тетяна МИРОШНІЧЕНКО,

директор Чигиринської загальноосвітньої школи I–III ступенів №1 імені Богдана Хмельницького Чигиринської районної ради Черкаської області

У Концепції Нової української школи першочерговим завданням діяльності сучасного навчального закладу визначено виховання учнів як громадян-патріотів України з активною життєвою позицією, які діють згідно з морально-етичними принципами та здатні приймати відповідальні рішення [7, с. 8]. Чигиринська загальноосвітня школа I–III ступенів №1 імені Богдана Хмельницького розташована в історичному куточку Черкащини, у козацькій столиці – місті Чигирині – краї, де зароджувалась українська державність, де й досі панує дух вольності й любові до рідної України, де повітря насичене почуттям гордості та козацької звитяги. Тому найважливішим завданням вважаємо виховання зростаючої особистості як патріота, захисника рідної Батьківщини. Переконані, що це відбуватиметься ефективніше, якщо кожний наш вихованець зможе самоствердитися як громадянин-патріот України.

З огляду на це, обрано модель розвитку навчального закладу – «Школа громадянського самоствердження», визначено місію школи: сприяння громадянському самоствердженню учнів як конкурентоспроможних та успішних особистостей, патріотів України.

Опрацювання у системі методичної роботи наукових праць у галузі педагогіки та педагогічної психології [1; 4; 5; 8] сприяло усвідомленню педагогічним колективом нашого навчального закладу сутності поняття «самоствердження».

Зокрема, О. Безкоровайна розглядає особистісне самоствердження як результат прагнення

учня до пізнання й самопізнання, реалізації бажання виявити себе в активній діяльності, задовольнити потреби у спілкуванні, взаємодії із соціальним середовищем. Досягаючи успіху в активній життєдіяльності, особистість підтримує відповідний статус у колективі, відстоює значущість власної особистості перед іншими однолітками, реалізує свій індивідуальний життєвий шлях [1].

Дослідниця О. Жизномірська пов'язує самоствердження із прагненням молоді людини опанувати певну соціальну роль, зайняти позицію, здобути соціальний статус, авторитет та повагу

серед однолітків та дорослих. Вона наголошує на тому, що самоствердження особистості можливе за умов реалізації її прагнення до саморозкриття, самоцінності, забезпечення самореалізації особистісного потенціалу і, як результат, – досягнення певного статусу у взаємодіях з іншими [4].

Такої самої думки дотримується і Н. Ситник, акцентуючи увагу на тому, що надто важливим для забезпечення самоствердження зростаючої особистості є визнання цінності її «Я», яка відображується в уявленнях учнів про самих себе, у їхній самооцінці та самоповазі, а також у спрямованості поведінки [8].

Поділяємо позицію Ж. Воронцової, яка самоствердження власного «Я» пов'язує із самореалізацією людини у різних сферах суспільного життя як свідомим процесом найповнішого розкриття і зростання потенціалу особистості та набуття досвіду визначення власної позиції, окреслення життєвого плану та самоорганізації поведінки [3, с. 16].

Науковець Н. Каньос визначає сутність поняття «самореалізація особистості» як процес розкриття, випробування, розгортання, здійснення можливостей людини під час оволодіння і виконання нею різних видів діяльності [6]. В. Зарицька тлумачить цей феномен як процес і результат застосування, вдосконалення і розвитку особистістю набутих компетенцій у повсякденному житті [5].

На основі ідей цих учених, а також зважаючи на засади Концепції Нової української школи, поняття «самоствердження учня» розуміємо як

процес і результат саморозкриття і самореалізації зростаючої особистості, яка досягла певного успіху у взаємодії з оточуючими, у набутті необхідних компетентностей для конкурентоспроможної діяльності на ринку праці, у власному становленні як громадянина-патріота України. Також усвідомлюємо, що максимальне розкриття активних діяльнісних сил наших учнів та їхнього індивідуально своєрідного творчого потенціалу можливе за умов самореалізації у різних сферах життєдіяльності.

З огляду на зазначене, **метою** реалізації моделі «Школа громадянського самоствердження» є створення умов для формування цілісної, всебічно розвиненої, конкурентоспроможної, успішної особистості учня з активною життєвою позицією; виховання громадянина-патріота України.

Відповідно до мети, **завдання** реалізації творчої моделі визначено у трьох основних аспектах.

1. Щодо самоствердження особистості учня:

- створення освітньо-розвивального середовища на основі індивідуалізації, диференціації, дистанційного та профільного навчання;

- сприяння самоствердженню учнів шляхом організації проектної та пошуково-дослідницької діяльності;

- формування громадянських компетентностей учнів у контексті розвитку учнівського самоврядування та функціонування «Клубу успішних людей»;

- розкриття творчого потенціалу кожної особистості у різних сферах громадянського самовизначення.

2. У контексті розвитку професійної компетентності педагогів:

- об'єднання зусиль педагогічного колективу для забезпечення переходу від функціонування традиційної школи – до Школи громадянського самоствердження, орієнтованої на формування всебічно розвиненої особистості патріота з високою громадянською активністю, конкурентоспроможної та успішної;

- підготовка вчителів до інноваційної діяльності, підвищення рівня психолого-педагогічної та громадянської компетентностей шляхом індивідуального та групового консультування, участі у навчальних тренінгах, ділових іграх та інших активних та інтерактивних формах методичної роботи;

- створення творчої лабораторії з питань формування та розвитку громадянських компетентностей учнів як зростаючих патріотів України.

3. Для активізації участі батьківської громадськості в освітньому процесі, спрямованому на самоствердження учнів:

- пропагування досвіду сприяння самоствердженню учнів в умовах сімейного виховання, що передбачає підвищення педагогічної грамотності батьків;

- підтримка бажання вести партнерський діалог на основі педагогіки партнерства;

- оволодіння батьками системою вмінь, необхідних для формування громадянських компетентностей дитини у різних сферах життєдіяльності.

З огляду на ідеї П. Вербицької, визначено *сфери громадянської самореалізації та самоствердження особистості*: «Я – людина», «Я – член сім'ї», «Я – учень школи», «Я і друзі», «Я – член місцевої громади», «Я – громадянин України [2].

Ми усвідомлюємо, що у кожній із цих сфер необхідно стимулювати громадянську активність учнів, створювати умови для творчої самореалізації та самоствердження, розкриття кожним вихованцем своїх можливостей у соціально значущій діяльності в місцевій громаді. При цьому особлива увага має приділятися посиленню внутрішніх чинників розвитку громадянської активності учнів (потреб, мотивів, здібностей, вольових зусиль).

Пріоритетними методологічними підходами до реалізації визначених мети і завдань функціонування навчального закладу як Школи громадянського самоствердження обрано *діяльнісний, компетентнісний, особистісно орієнтований та середовищний*.

Згідно із *діяльнісним* підходом дитина у нашій школі – це господар, який визначає цілі, планує діяльність, вирішує завдання, досягає успіху та відповідає за результати. Саме у власній діяльності учні набувають і вдосконалюють уміння та особистісні якості.

Реалізація компетентнісного підходу сприятиме набуттю учнями в кожній із означених сфер громадянського самоствердження цілісної системи знань, умінь, ставлень та особистісного досвіду, зокрема, вихованню поваги до законів, дотриманню прав людини; опануванню демократичних та гуманних форм поведінки у громадському житті; розвитку вмінь працювати з іншими на результат; успішно розв'язувати конфлікти, досягати компромісів, підтримувати соціокультурне розмаїття.

Дотримання *особистісно орієнтованого* підходу забезпечує відкриття унікального «Я» кожної дитини на основі різних сфер громадянської діяльності, враховування в освітньому процесі її індивідуальних інтересів, потреб, уподобань та здібностей.

Відповідно до *середовищного* підходу навчально-виховний процес організують з урахуванням потенційних виховних можливостей Чигиринщини як славного козацького краю, колиць української державності; на основі традицій українського народу, охоплення дітей різними видами громадянської діяльності у місцевій громаді, паритетного співробітництва з установами, організаціями, підприємствами рідного краю задля виховання учнів як патріотів, захисників України.

Створення доступних, комфортних умов для успішного громадянського самоствердження учнів, нового освітнього простору, в якому учні не вчать жити, а живуть, – одне з першочергових завдань адміністрації школи, педагогічного колективу та батьків, над реалізацією якого працюємо уже кілька років поспіль.

На сьогодні всі навчальні кабінети та класні кімнати нашої школи – затишні, світлі, сучасно оформлені. Вісім із них обладнано комп'ютеризованим робочим місцем учителя, створено два комп'ютерні класи, у кабінеті фізики – мультимедійний комплект.

Учителі-предметники мають змогу використовувати мультимедійний комплект (проектор, екран, ноутбук, аудіо-систему). На базі бібліотеки діє інформаційний центр, комп'ютеризовано робочі місця адміністрації школи. Шкільні коридори та рекреації приваблюють сучасним дизайном та комфортом.

На подвір'ї навчального закладу обладнано відпочинково-ігрові та спортивні зони (волейбольне, баскетбольне, футбольне поля, турніки, рукоходи, шведські стінки, брус), є містечко з безпеки дорожнього руху.

З 1 вересня 2016 року у школі працюють клас за науково-педагогічним проектом «Інтелект України» та клас козацького спрямування.

На забезпечення умов для самоствердження наших учнів спрямовано всі інновації, а саме: реалізацію ідей «STEAM-освіти»; навчання учнів LEGO-конструюванню; запровадження педагогічного експерименту «Розумники»; реалізація

науково-педагогічного проекту «Філологічний олімп»; відкриття класів з розвитку креативного мислення учнів; проектна діяльність громадянсько-патріотичного спрямування «Я – член чигиринської громади».

У школі громадянського самоствердження розвивається зростаюча особистість, формуються її позиція, моральні якості. Упевнені, що випускники Школи громадянського самоствердження будуть конкурентоспроможними та успішними особистостями, гідними громадянами-патріотами України, які власною працею змінять на краще життя у рідній державі.

Література

1. *Безкоровайна О. В.* Виховання культури особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці: монографія / О. В. Безкоровайна. – Рівне: РДГУ, видавець Олег Зень, 2009. – 470 с.
2. *Вербицька П. В.* Теоретико-методичні основи громадянського виховання учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.07 / П. В. Вербицька; Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ, 2010. – 288 с.
3. *Воронцова Ж. В.* Самореалізація особистості старшокласника у процесі диференційованої навчальної діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09 / Ж. В. Воронцова; Харківський нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2008. – 177 с.
4. *Жизномірська О. Я.* Психологічні особливості самоствердження молодших та старших підлітків: дис. ... канд. псих. наук: 19.00.07 / О. Я. Жизномірська; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2010. – 188 с.
5. *Зарицька В. В.* Формування у старшокласників здатності до самореалізації: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Зарицька Валентина Василівна; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2006. – 20 с.
6. *Каньоса Н. Г.* Мотиви учбово-професійної самореалізації студентів вищих педагогічних навчальних закладів: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Каньоса Наталія Григорівна; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Київ, 2011. – 20 с.
7. *Концепція* Нової української школи [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
8. *Ситнікова Н. Є.* Психологічні особливості самоствердження особистості старшокласника в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Н. Є. Ситнікова; ДЗ Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2010. – 18 с.

Анотації

Тетяна МИРОШНИЧЕНКО Сприяємо громадянському самоствердженню учнів

У статті розглянуто модель інноваційного розвитку Чигиринської загальноосвітньої школи I–III

ступенів №1 ім. Богдана Хмельницького як Школи громадянського самоствердження. Сприяння самоствердженню учнів здійснюється завдяки створенню розвивального середовища, яке базується на індивідуалізації та диференціації освітнього процесу, дистанційному та профільному навчанні, організації участі у наукових проектах та дослідницькій роботі, формуванні громадянських компетентностей учнів, розкритті творчого потенціалу кожної особистості. Визначено мету та завдання для учасників навчально-виховного процесу щодо формування успішної, конкурентоспроможної особистості громадянина-патріота України.

Ключові слова: модель інноваційного розвитку, Школа громадянського самоствердження, громадянська компетентність.

Татьяна МИРОШНИЧЕНКО Способствуем гражданскому самоутверждению учащихся

В статье представлена модель инновационного развития Чигиринской общеобразовательной школы I–III ступеней №1 им. Богдана Хмельницкого как Школы гражданского самоутверждения. Содействие самоутверждению учеников осуществляется благодаря созданию развивающей среды, базирующейся на индивидуализации и дифференциации образовательного процесса, дистанционном и профильном обучении, организации участия в научных проектах и исследовательской работе, формировании гражданских компетентностей учащихся, раскрытии творческого потенциала каждой личности. Определены цели и задачи для участников учебно-воспитательного процесса по формированию успешной, конкурентоспособной личности гражданина-патриота Украины.

Ключевые слова: модель инновационного развития, Школа гражданского самоутверждения, гражданская компетентность.

Tetyana MYROSHNICHENKO Facilitating students' civil affirmation

The article presents a model of innovative development of Chyhyryn secondary school №1 named after Bohdan Khmelnytsky as School of civil affirmation. Promoting pupils' affirmation is carried out by creating the developing environment that is based on differentiation and individualization of the educational process, on the distance and profile learning, organizing participation in science projects and research work, development of students' civic competencies, discovering the creative potential of every personality. Goals and objectives as for forming a successful, competitive personality of a citizen – patriot of Ukraine are defined for the participants of the educational process.

Keywords: model of innovative development, School of civil affirmation, differentiation and individualization of the educational process, civic competencies.